

183. sz. Ajánlás

a bányászat munkavédelméről

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

Amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa hívott össze Genfben, és amely 1995. június 6-án nyolcvankettedik ülészakára ült össze,

Figyelembe véve az idevágó nemzetközi munkaügyi Egyezményeket és Ajánlásokat, különösen a kényszermunka felszámolásáról szóló 1957. évi Egyezményt; a sugárvédelemről szóló 1960. évi Egyezményt és Ajánlást; a gépek védőburkolatáról szóló 1963. évi Egyezményt és Ajánlást; az üzemi balesetek esetén járó ellátásokról szóló 1964. évi Egyezményt és Ajánlást; a foglalkoztatás alsó korhatáráról (földalatti munka) szóló 1965. évi Egyezményt és Ajánlást; a fiatalok orvosi vizsgálatáról (földalatti munka) szóló 1965. évi Egyezményt; a munkakörnyezetről (levegőszennyezés, zaj és rezgés) szóló 1977. évi Egyezményt és Ajánlást; a munkavédelemről szóló 1981. évi Egyezményt és Ajánlást; a foglalkozás egészségügyi szolgálatokról szóló 1985. évi Egyezményt és Ajánlást; az azbesztről szóló 1986. évi Egyezményt és Ajánlást; az építkezéssel kapcsolatos biztonsági és egészségügyi kérdésekről szóló 1988. évi Egyezményt és Ajánlást; a vegyi anyagokról szóló 1990. évi Egyezményt és Ajánlást; és az ipari katasztrófák megelőzéséről szóló 1993. évi Egyezményt és Ajánlást, és

Figyelembe véve azt, hogy a munkavállalóknak igényük, és egyúttal joguk is van az információhoz jutáshoz, az oktatáshoz, a tényleges konzultációra és részvételre a bányáiparban őket fenyegető veszélyekre és kockázatokra vonatkozó munkavédelmi előírások előkészítése és végrehajtása területén, és

Felismerve azt, hogy meg kell előzni a bányászati tevékenység során felmerülő, a munkavállalókat vagy a társadalom más tagjait érintő halálos kimenetelű baleseteket, sérüléseket vagy betegségeket, vagy a környezetkárosítását, és

Tekintettel arra, hogy együttműködésre van szükség a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet, az Egészségügyi Világszervezet, a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség és egyéb illetékes szervezetek között, és figyelembe véve az említett szervezetek által kibocsátott, idevágó okmányokat, gyakorlati és egyéb szabályzatokat, irányelveket, és

Miután úgy határozott, hogy különböző javaslatokat fogad el a bányászat munkavédelmére vonatkozóan, mely kérdés az ülészak napirendjének negyedik pontjaként szerepelt, és

Miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat a bányászat munkavédelméről szóló 1995. évi Egyezményt kiegészítő Ajánlás formájában adja közre;

a mai napon, 1995. június 22-én elfogadja az alábbi Ajánlást, amely a „Bányászat munkavédelméről szóló 1995. évi Ajánlás” néven idézhető:

I. ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. Jelen Ajánlás rendelkezései kiegészítik a bányászat munkavédelméről szóló 1995. évi Egyezmény rendelkezéseit (továbbiakban „Egyezmény”) és ezekhez kapcsolódóan alkalmazandók.

2. Az Ajánlás valamennyi bányára vonatkozik.

3. (1) A nemzeti körülmények és gyakorlat fényében, illetve az érintett munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteivel folytatott konzultációt követően, a tagállamoknak átfogó politikát kell kialakítaniuk, végrehajtaniuk és időszakonként felülvizsgálniuk a bányák biztonsági és egészségügyi helyzetének vonatkozásában.

(2) Az Egyezmény 3. cikkében előírt konzultációk terjedjenek ki a munkaadók és munkavállalók legrepresentatívabb szervezeteinek részvételével a munkaidő hosszának, az éjjeli munkavégzésnek és a több műszakban történő munkavégzésnek a munkavállalók biztonságára és egészségére gyakorolt hatásáról folytatott konzultációkat. Az ilyen jellegű konzultációkat követően a tagállamok a munkaidővel és különösen a maximális napi munkaidővel illetve a minimális napi pihenőidővel kapcsolatos kérdésekben tegyék meg a szükséges intézkedéseket.

4. Az illetékes hatóságnak álljon rendelkezésére megfelelő minősítéssel és képzettséggel rendelkező személyzet, kielégítő műszaki és szakmai háttér annak érdekében, hogy az Egyezményben tárgyalt ügyeket ellenőrizze, azokban vizsgálatokat folytasson, értékeljen, illetve azokkal kapcsolatosan tanácsadást nyújtson, továbbá biztosítsa a nemzeti törvények és rendelkezések betartását.

5. Intézkedésekkel kell ösztönözni és előmozdítani-

- (a) kutatást és információcserét a bányászat munkavédelméről országos és nemzetközi szinten;
- (b) különleges támogatást, az illetékes hatóság révén, a kisméretű bányák részére, tekintettel az alábbiakra:
 - (i) segítségnyújtás a műszaki eredmények átvételében;
 - (ii) preventív jellegű munkavédelmi programok létrehozása; és
 - (iii) a munkaadók és munkavállalók és képviselők közötti együttműködés és konzultáció ösztönzése; valamint
- (c) programok vagy rendszerek létrehozását az olyan munkavállalók rehabilitációjára és reintegrációjára, akik munkahelyi sérüléseket vagy megbetegedéseket szenvednek.

6. Az Egyezmény 5. cikk 2. bekezdése szerinti, a bányák munkavédelmi felügyeletére vonatkozó követelményeknek, ahol alkalmas, tartalmazniuk kell:

- (a) szakképesítésre és képzettségre;
- (b) a bánya, a bányaberendezések és szerelvények felügyeletére;
- (c) a bányászat során használt vagy előállított robbanóanyagok és veszélyes anyagok kezelésének, szállításának, tárolásának és használatának felügyeletére;
- (d) elektromos gépeken és berendezéseken történő munkavégzésre; valamint
- (e) a munkavállalók felügyeletére vonatkozó előírásokat.

7. Az Egyezmény 5. cikk 4. bekezdése szerinti követelmények előírhatják, hogy a bányába berendezéseket, készülékeket, veszélyes termékeket és anyagokat szállítóknak be

kell tartaniuk a nemzeti munkavédelmi előírásokat, a termékeket egyértelmű feliratokkal kell ellátni, illetve érthető tájékoztatást és utasításokat kell biztosítaniuk.

8. Az Egyezmény 5. cikk 4(a) bekezdése szerinti, a bányamentéssel és elsősegélynyújtással, illetve vészhelyzetek esetére vonatkozó egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos követelmények terjedjenek ki:

- (a) szervezeti intézkedésekre;
- (b) azokra a berendezésekre, melyekről gondoskodni kell;
- (c) oktatási követelményekre;
- (d) a munkavállalók oktatására és gyakorlatokon történő részvételére;
- (e) azon kiképzett személyek megfelelő számára, akiknek rendelkezésre kell állni;
- (f) megfelelő kommunikációs rendszerre;
- (g) hatékony rendszerre a veszélyhelyzetre történő figyelmeztetéshez;
- (h) menekülési és mentési eszközök biztosítására és karbantartására;
- (i) bányamentési csapat vagy csapatok létrehozására;
- (j) a bányamentési csapat vagy csapatok tagjainak időszakonkénti orvosi alkalmassági vizsgálatára és rendszeres képzésére;
- (k) orvosi ellátásra és orvosi ellátásra történő szállításra, mindkettő költségmentesen az olyan munkavállalók részére, akik munkahelyi sérülést vagy betegséget szenvedtek;
- (l) egyeztetésre a helyi hatóságokkal;
- (m) az ágazati nemzetközi együttműködés előmozdítása céljából tett intézkedésekre.

9. Az Egyezmény 5. cikk 4(b) bekezdése szerinti követelmények vonatkoznak a rendelkezésre bocsátandó önmentő készülékekkel kapcsolatos specifikációkra és szabványokra és, különös tekintettel az olyan bányákra, ahol esély van a gázkitörésekre illetve szükség esetén más bányákban is, a különálló lélegeztetőkészülékekről.

10. A nemzeti törvények és szabályzatok írjanak elő intézkedéseket a távirányítású berendezések biztonságos használatával és karbantartásával kapcsolatosan.

11. A nemzeti törvények és szabályzatok írják elő, hogy a munkaadók tegyék meg a szükséges intézkedéseket az egyedül vagy elszigetelten munkavállaló munkások védelmére.

II. MEGELŐZŐ ÉS VÉDELMI INTÉZKEDÉSEK A BÁNYÁBAN

12. A munkaadók végezzék el a veszély-, illetve kockázatfelmérést, és szükség esetén ki kell fejleszteni és a gyakorlatban meg kell valósítani a kockázatkezelő rendszereket.

13. A talaj stabilitásának megőrzése érdekében, az Egyezmény 7(c) cikkével összhangban, a munkaadók tegyenek meg minden megfelelő intézkedést:

- (a) a kéregmozgások megfigyelésére és ellenőrzésére;
- (b) a vágatok tető, oldal és padlózati elemeinek hatékony megtámasztásának biztosítására, a szükséges mértékben, kivéve azokat a területeket, ahol a kiválasztott bányászati módszer megengedi a talaj ellenőrzött összeomlását;

- (c) a felszíni bányák oldalainak megfigyelése és ellenőrzése, abból a célból, hogy megakadályozzák az anyagok behullását a vajatba, amely veszélyeztetné a munkavállalókat; illetve
- (d) biztosítani azt, hogy a gátak, derítők, meddők és egyéb tározómedencék tervezése, szerkezete és ellenőrzése megfelelő legyen, az anyag megcsúszásából vagy leomlásából fakadó veszélyek elkerülése céljából.

14. Az Egyezmény 7 (d) pontjának megfelelően, a külön kijáratoknak a lehető legfüggetlenebbeknek kell lenniük egymástól; veszély esetén meg kell tenni a szükséges intézkedéseket és berendezéseket kell biztosítani a munkavállalók biztonságos kimenekítése érdekében.

15. Az Egyezmény 7 (f) pontjának megfelelően, valamennyi olyan földalatti bányavárat esetében, ahol a munkavállalók bejutása biztosított, illetve szükség esetén más területeken, megfelelő módon biztosítani kell a szellőzést olyan atmoszféra fenntartásához:

- (a) amelyben a robbanás veszélye megszűnik vagy minimális;
- (b) amelyben a megfelelő munkakörülmények biztosíthatók, figyelembe véve az alkalmazott munkamódszereket, illetve a munkavállalókra nehezedő fizikai igénybevételt; valamint
- (c) amely megfelel a nemzeti előírásoknak a por, gáz, sugárzás és éghajlati viszonyok tekintetében; amennyiben nem állnak rendelkezésre ilyen előírások, a munkaadónak a nemzetközi előírásokat kell figyelembe vennie.

16. Az Egyezmény 7 (g) pontjában említett bizonyos veszélyek, amelyek esetében működési tervre és eljárásra van szükség, magukban foglalhatják az alábbiakat:

- (a) bányatüzek és robbanások;
- (b) gázkitörések;
- (c) kőzetkitörések;
- (d) víz vagy fél-szilárd elemek bezúdulása;
- (e) sziklaomlások;
- (f) szeizmikus mozgásoknak kitett területek;
- (g) veszélyes feltárások közelében vagy különösen nehéz geológiai körülmények között folytatott munkavégzéssel kapcsolatos veszélyek;
- (h) szellőzés megszűnése.

17. Az Egyezmény 7 (h) pontjának alapján a munkaadó részéről megkívánt intézkedések, ahol ez lehetséges, írják elő annak tilalmát, hogy bármely személy olyan tárgyat, árucikket vagy anyagot vigyen a földfelszín alá, amely tüzet, robbanást, vagy veszélyt okozhat.

18. Az Egyezmény 7 (i) pontjának értelmében, a bányalétesítmények között, ahol ez szükséges, legyen elegendő tűzbiztos, különálló kamra, amelyek vészhelyzet esetén a munkavállalóknak menedékkül szolgálnak. A különálló kamráknak könnyen felismerhetőnek és elérhetőnek kell lennie, különösen ha a látási viszonyok rosszak.

19. Az Egyezmény 8. cikkében említett szükségállapot terv tartalmazza az alábbiakat:

- (a) hatékony helyszíni szükségállapot terveket;

- (b) intézkedést a munka beszüntetéséről és a munkavállalók evakuálásáról vészhelyzet esetén;
- (c) megfelelő oktatást a vészhelyzet alatti viselkedésről és a berendezések használatáról;
- (d) a lakosság és a környezet megfelelő védelmét;
- (e) a megfelelő testületekkel és szervezetekkel történő konzultációt és a részükre adott tájékoztatást.

20. Az Egyezmény 9. cikkében felsorolt veszélyek legalább az alábbiakat tartalmazzák:

- (a) lebegő porok;
- (b) gyúlékony, mérgező, ártalmas és egyéb bányagázok;
- (c) füstök és veszélyes anyagok;
- (d) a dízelmotorok által kibocsátott gázok;
- (e) oxigénhiány;
- (f) a sziklakéregből, a berendezésekből vagy egyéb forrásból eredő sugárzás;
- (g) zaj és vibráció;
- (h) szélsőséges hőmérséklet;
- (i) magas páratartalom;
- (j) nem kielégítő világítás vagy szellőzés;
- (k) a nagy magasságban vagy mélységben, illetve zárt térben történő munkavégzés veszélyei;
- (l) a manuális kezelésemből fakadó veszélyek;
- (m) a mechanikai és elektromos berendezésekkel kapcsolatos veszélyek;
- (n) a fentiek bármely kombinációjából eredő veszélyek.

21. Az Egyezmény 9. cikkének értelmében tett intézkedések az alábbiakat foglalják magukban:

- (a) műszaki és szervezési intézkedések a szóban forgó bányászati tevékenység, vagy a telephely, gépek, berendezések, készülékek vagy szerkezetek vonatkozásában;
- (b) ahol nem lehetséges az (a) pontban említett intézkedések megtétele, egyéb hatékony intézkedések megtétele, beleértve a személyi védelmi berendezések és védőruhák használatát, a munkavállaló számára költségmentesen;
- (c) ahol reprodukív egészségügyi veszélyeket és kockázatokat állapítottak meg, oktatás illetve speciális műszaki és szervezési intézkedések biztosítása, beleértve, ahol ez alkalmazható, a bérveszteség nélküli alternatív munkavégzés jogát, különös tekintettel olyan egészségügyi kockázatos időszakokban, mint a terhesség és a szoptatás;
- (d) azon területek rendszeres megfigyelése és ellenőrzése, ahol a veszélyek jelen vannak, vagy előfordulásuk valószínűsíthető.

22. Az Egyezmény 9 (c) pontjában említett védőberendezések és felszerelések tartalmazhatják az alábbiakat:

- (a) az átgördülő és zuhanó tárgyakkal szembeni védelmet biztosító szerkezetek;

- (b) biztonsági övek és kantárok;
- (c) teljesen zárt túlnyomásos fülkék biztosítása;
- (d) különálló mentőkamrák;
- (d) zuhanyzók vészhelyzet esetére és szemmosó állomások.

23. Az Egyezmény 10 (b) pontjának gyakorlati megvalósítása során a munkáltatónak az alábbiakat kell biztosítaniuk:

- (a) megfelelő ellenőrzést a bánya valamennyi munkahelyén, különös tekintettel az ottani légkörre, a talajviszonyokra, a gépekre, berendezésekre és készülékekre, szükség esetén beleértve a műszakváltás előtti ellenőrzést; valamint
- (b) írásos nyilvántartást az ellenőrzésekről, hiányosságokról és a korrekciós intézkedésekről, továbbá biztosítani a fenti dokumentumokhoz történő hozzáférést a bányában.

24. Ahol ez lehetséges, az Egyezmény 11. cikkében említett egészségügyi felügyeletnek a munkavállaló számára költségmentesen, illetve mindennemű diszkrimináció és megtorlás nélkül, az alábbiakat kell biztosítania:

- (a) az elvégzendő feladatokra vonatkozó követelményekkel kapcsolatos orvosi vizsgálatok elvégzését, a munkavállaló alkalmazását megelőzően, vagy mindjárt az alkalmazást követően, a továbbiakban pedig folyamatos jelleggel; illetve
- (b) az olyan munkavállalók reintegrációjának és rehabilitációjának biztosítását, akik szokásos kötelezettségeiket munkahelyi sérülés illetve megbetegedés következtében nem tudják ellátni, ahol ez lehetséges.

25. Az Egyezmény 5. cikke 4 (e) pontjának értelmében, ahol ez lehetséges, a munkaadónak a munkavállaló számára költségmentesen kell biztosítania az alábbiakat:

- (a) elégséges és megfelelő illemhely, zuhanyzó, mosdó, és öltöző, ahol az szükséges, nemenként elkülönítve;
- (b) megfelelő létesítmények biztosítása a ruhák tárolására, mosására és szárítására;
- (c) alkalmas helyeken megfelelő ivóvízellátmány; illetve
- (d) megfelelő és higiénikus létesítmények az étkezéshez.

III. A MUNKAVÁLLALÓK ÉS KÉPVISELŐIK JOGAI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI

26. Az Egyezmény 13. cikkének megfelelően a munkavállalóknak és munkavédelmi képviselőiknek meg kell kapniuk, vagy hozzá kell jutniuk, ahol az lehetséges, az alábbi információkhoz:

- (a) értesítés az illetékes hatóságok munkavédelmi kérdésekkel kapcsolatos látogatásairól a bányában, ahol az kivitelezhető;
- (b) jelentések az illetékes hatóságok vagy a munkáltató általi ellenőrzésekről, beleértve a gépek és berendezések ellenőrzését;
- (c) az illetékes hatóságok által a munkavédelmi kérdésekkel kapcsolatosan kiadott rendeletek és utasítások másolatai;

- (d) az illetékes hatóságok vagy a munkaadó által készített jelentések a balesetéről, sérülésekről, megbetegedésekről és más, a munkavédelmi kérdéseket érintő egyéb eseményekről;
- (e) tájékoztatás és figyelmeztetés a munka során felmerülő veszélyekkel kapcsolatosan, beleértve a bányában használt veszélyes, mérgező vagy káros anyagokat, hatóanyagokat, szereket;
- (f) bármely olyan jellegű dokumentáció, amelyet a munkaadónak a munkavédelmi kérdésekkel kapcsolatosan vezetnie kell;
- (g) haladéktalan értesítés a balesetéről és a veszélyes jelenségekről; valamint
- (h) bármely olyan jellegű egészségügyi tanulmány, amely a munkahelyen felmerülő veszélyekkel kapcsolatosan készült.

27. Az Egyezmény 13. cikke 1 (e) pontjának értelmében hozott rendelkezések tartalmazhatják az alábbi követelményeket:

- (a) ezen rendelkezésben foglalt veszéllyel kapcsolatosan a felügyelők, illetve a munkavédelmi képviselők értesítése;
- (b) a munkaadó vezető képviselőinek és a munkavállalók képviselőinek részvétele a probléma megoldására irányuló törekvésekben;
- (c) szükség esetén az illetékes hatóság képviselőjének részvétele a probléma megoldásában;
- (d) a munkavállaló hiánytalan kifizetése, s ahol lehetséges, megfelelő alternatív munkavégzésre történő kijelölés;
- (e) értesítés minden olyan munkavállalónak, akit a kérdéses területre küldenek dolgozni, arról a tényről, hogy egy másik munkavállaló megtagadta az ottani munkát, illetve a munkamegtagadás okairól.

28. Az Egyezmény 13. cikke 2. bekezdésének alapján a munkavédelmi képviselők jogaiba, ahol alkalmas, tartozzanak bele az alábbiak:

- (a) munkaidő alatti, fizetéskiesés nélküli megfelelő oktatás a munkavédelmi kérdésekről illetve a munkavédelmi képviselők jogairól és feladatairól;
- (b) a feladataik végrehajtásához szükséges megfelelő eszközökhöz történő hozzáférés;
- (c) rendes fizetésük biztosítását arra az időre, amikor munkavédelmi képviselői jogukat gyakorolják és feladataikat teljesítik; valamint
- (d) azon munkavállalók segítése és tanácsokkal történő ellátása, akik egy munkahelyet elhagytak mert meggyőződésük szerint ott biztonságukat vagy egészségüket veszély fenyegette.

29. Az Egyezmény 13. cikk 2 (b) (ii) alpontjának megfelelően, ahol az helyénvaló, a munkavédelmi képviselőknek megfelelő módon értesíteniük kell a munkaadót arról, hogy szándékukban áll munkavédelmi kérdések nyomon követése vagy ellenőrzések végrehajtása.

30. (1) Valamennyi személynek kötelessége, hogy-

- (a) tartózkodjon attól, hogy önkényesen kikapcsolja, módosítsa, vagy eltávolítsa a gépekhez, berendezésekhez, készülékekhez, szerszámokhoz, a telephelyhez és az épületekhez tartozó biztonsági eszközöket; valamint
- (b) helyesen használja a fenti biztonsági eszközöket.

(2) A munkaadó kötelessége, hogy a munkavállalók számára megfelelő oktatást biztosítson és utasításokat adjon abból a célból, hogy a munkavállalók a fenti (1) albekezdésben leírtakat teljesíthessék.

IV. EGYÜTTMŰKÖDÉS

31. Az Egyezmény 15. cikke szerinti, az együttműködést elősegítő intézkedéseknek az alábbiakat kell tartalmazniuk:

- (a) együttműködési eljárások kialakítása, így például minden ráruházható felhatalmazással és hatáskörrel, ideértve a közös ellenőrzések végrehajtásának jogát is, rendelkező munkavédelmi bizottságok létrehozása, amelyekben egyenlő arányban vannak képviselve a munkaadók és munkavállalók;
- (b) megfelelő szakképesítésű és tapasztalt személyek munkaadó általi kinevezése a munkavédelmi feladatok előmozdítására;
- (c) a munkavállalók, illetve munkavédelmi képviselőik oktatása;
- (d) folyamatos jellegű munkavédelmi tudatossági programok biztosítása a munkavállalók részére;
- (e) folyamatos információ- és tapasztalatcsere a bányászat munkavédelmi kérdéseiről;
- (f) konzultáció a munkavállalók és képviselőik illetve a munkaadó között a munkavédelmi politika és eljárások vonatkozásában; valamint
- (g) a munkavállalók képviselőinek bevonása a munkaadó által a balesetek és veszélyhelyzetek kivizsgálásában, az Egyezmény 10(d) cikkének megfelelően.

V. EGYÉB RENDELKEZÉSEK

32. Nem szabad diszkriminatív vagy megtorló jellegű intézkedést hozni az olyan munkavállalók ellen, akik a nemzeti törvények és előírások által, illetve a munkaadók, munkavállalók és képviselőik megegyezése által biztosított jogukat gyakorolják.

33. Megfelelő figyelmet kell fordítani a bányászati tevékenységnek a környezetre, illetve a lakosság biztonságára vonatkozó lehetséges hatásaira. Ezek különösen magukba foglalhatják a talajsüppedés, a vibráció, a kőomlás, a vízben, a levegőben vagy a talajban található káros szennyezőanyagok ellenőrzését, illetve a törmeléklerakodó helyek biztonságos és hatékony irányítását és a bányatelepek rehabilitációját.